

МЕЃУНАРОДНА МИСИЈА ЗА НАБЉУДУВАЊЕ НА ИЗБОРИТЕ ПОВТОРЕНО ГЛАСАЊЕ ЗА ПРЕДВРЕМЕНИТЕ ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ, ПОРАНЕШНА ЈУГОСЛОВЕНСКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, 15 ЈУНИ 2008

Повтореното гласање одржано без насилство, но на севкупниот процес му недостасуваат одредени клучни заложби, велат набљудувачите во Скопје

СКОПЈЕ, 16 јуни 2008 – Вчерашното повторно гласање, во местата во кои на први јуни имаше сериозни неправилности, им даде можност на гласачите да ја изразат својата волја во главно посмирена атмосфера, што претставува значително подобрување во однос на изборите одржани на 1 јуни. И покрај напорите на државните институции да спроведат успешно прегласување, случаите на напнатост и заплашувањето останаа очигледни пред и на 15 јуни. Треба да се истакне дека многу од оние кои бе одговорни за претходно сторените прекршоците и насилство поврзани со изборите, треба да се повикаат на одговорност.

Значителното подобрување на безбедноста на прегласувањата им овозможи на најголем дел од народот слободно да го дадат својот глас, но ова не ја менува оценката дека изборите, иако беа добро спроведени, одредени клучни заложби на ОБСЕ и на Советот на Европа не беа запазени во целокупното спроведување на Парламентарните избори. Изјавава треба да се чита на контекст на Изјавата на Меѓународната набљудувачка мисија за изборите (МНМИ) од 2 јуни.

„Вчерашните избори покажаа значително подобрување по клучното прашање на безбедноста. Се надевам и очекувам дека ова упатува на тоа дека земјата е подготвена да се справи со сите демократски предизвици кои ѝ претстојат. Ова е од најголема важност кога станува збор за остварување на желбата земјава да заземе еднакво место со другите демократски земји. Се надевам дека ова прегласување значи дека тие се повторно на вистинскиот пат,“ рече Потпретседателот на ПС на ОБСЕ Пиа Крисмас Молер, Специјален координатор на краткорочните набљудувачи на ОБСЕ.

„Во едно мултиетничко општество, властите и политичките учесници имаат одговорност да обезбедат вистински услови за граѓаните да можат слободно да ја изразат својата волја низ целата земја, без оглед на нивната етничка припадност. Безбедната и главно помирна атмосфера на денот на прегласувањето, само две недели по насилните инциденти и изборни неправилности, јасно ни става на знаење дека трагичните настани од 1 јуни можеа да бидат избегнати. Парламентарното собрание на Советот на Европа (ПССЕ), во рамките на своите механизми за набљудување, од блиску ќе го следи развојот на настаните и останува спремно да ѝ помогне на државата во нејзиниот натамошен демократски развој“, рече Мевлут Чавушоглу, Шеф на делегацијата на ПССЕ.

„Државните институции треба да сторат повеќе и да побараат одговорност од сторителите на акти на насилство и казниви дела поврзани со изборите, вклучувајќи и отстранување на партиски активисти кои вршат високи полициски функции. Во спротивно културата на неказнување во етнички албанските области ќе продолжи и, за следните избори, ќе биде потребно огромно полициско присуство за да се спречи повторување на настаните од 1 јуни,“ рече Амбасадорот Роберт Бери, Шеф на долгорочната набљудувачка мисија за изборите на ОБСЕ/ОДИХР.

На денот на прегласувањето присуството на полицијата во 187 избирачки места каде се одржа повторно гласање беше посилено отколку на 1ви јуни и се покажа поефикасно во спречување на инциденти на насилство. Сепак, полицијата, во неколку случаи, не се справи ефикасно со заплашувањето сторено од партиски активисти, во и околу избирачките места. Иако, отворањето на избирачките места и гласањето беше, главно оценето позитивно, постоеја знаци за постоење на

процедурални грешки и нарушување на изборниот процес, од кои најочигледни беа 5 случаи на полнење на гласачки кутии и присуството на неовластени лица во 24 отсто од посетените избирачки места. Гласањето не се одржа во четири избирачки места. Од вкупно 30 набљудувани пребројувања на гласовите 7 беа оценети негативно, а беше забележано намерно фалсификување на резултатите во четири случаи. Во две општински изборни комисии (Тетово и Сарај) постоеја притисоци за да се наметнат лажни резултати, меѓутоа присуството на полиција, членови на органите за спроведување на изборите од повисок ранг и меѓународни набљудувачи ја спречија можната измама.

Во првичните заклучоци на меѓународните набљудувачи, објавени на 2 јуни, беше истакнато дека „вкупната оценка делумно ќе зависи и од тоа дали органите на власта целосно ќе ги истражат ... сериозните нарушувања на законот и ќе преземат правни дејствија.“ Министерството за внатрешни работи извести дека поднело 164 кривични пријави против сторители на казниви дела поврзани со изборите, но, до 14 јуни, помалку од 25 лица се притворени како резултат на овие напори. Треба да се истакне дека нема ниедно притворање во тетовскиот крај, и покрај тоа што во оваа општина имаше најголем број на избирачки места чии резултати беа поништени. Иако Владата направи напори да ги повика на одговорност сторителите на насилството и неправилности на 1 јуни, влијанието од таквите напори треба допрва да биде утврдено. Дел од лицата кои беа одговорни за прекршоци поврзани со изборите на 1ви јуни беа забележани околу избирачките места и на 15ти јуни.

Државната изборна комисија (ДИК) ефикасно се справи со приговорите кои произлегоа од гласањето одржано на 1 јуни. ДИК ги разгледа приговорите за примена на насилство или изборни неправилности во отворена и транспарентна постапка во 376 избирачки места, при што го разгледа изборниот материјал и донесе одлуки не само врз основа на поднесените приговори, туку и врз основа на свои согледувања. Членовите на ДИК дејствуваа одлучно, при што ги поништија резултатите од гласањето во 197 избирачки места.

Три од четирите Совети на Врховниот суд ги потврдија речиси сите одлуки што ги донесе ДИК, додавајќи само едно дополнително избирачко место на списокот на поништени резултати. Меѓутоа, четвртиот Совет преиначи 11 одлуки на ДИК, тврдејќи дека нема најдено неправилности - вклучувајќи ги и оние случаи каде одзивот на гласачите беше повисок од 95 отсто и каде набљудувачите на ММНИ беа сведоци на сторени неправилности на 1 јуни.

ДИК обидувајќи се да ги повика на одговорност членови на органите за спроведување на изборите, во врска со казниви дела сторени на денот на изборите, ги отповика претседателите на шест Општински изборни комисии, каде се случила најголемиот дел од неправилностите. Иако добронамерна, ваквата постапка предизвика забуна во текот на подготовките за прегласувањето. Конечниот списокот на избирачки места каде гласањето ќе биде повторено беше завршен дури на 13 јуни, два дена пред прегласувањето.

Лидерите на двете главни политички партии на етничките Албанци користеа остра реторика во првите денови во периодот пред прегласувањето иако тонот се ублажи во предвечерието на изборите. Партиските активисти се групираа околу избирачките места во некои случаи однесувајќи се на начин на заплашување на членовите на органите за спроведување на изборите, како и домашните и меѓународните набљудувачи.

Меѓународната мисија за набљудување на изборите (ММНИ) претставува заедничка мисија на Канцеларијата на ОБСЕ за демократски институции и човекови права (ОБСЕ/ОДИХР), Парламентарното собрание на ОБСЕ (ОБСЕ ПС) и Парламентарното собрание на Советот на Европа (ПССЕ). На денот на изборите ММНИ распореди 39 тимови на набљудувачи за да ги покрие сите 160 избирачки места и 18 Општински изборни комисии во кои се одржува повторено гласање.

Институциите претставени во ММНИ им се заблагодаруваат на властите на поранешната југословенска Република Македонија остануваат подготвени да ги поддржат, како нив, така и претставниците на граѓанското општество, во спроведувањето демократски избори. ОБСЕ/ОДИХР ќе објави Конечен извештај, кој ќе вклучува и препораки за потенцијални подобрувања, околу 2 месеци по завршување на изборниот процес. ПС на ОБСЕ ќе го презентира својот извештај на состанокот на Постојаниот комитет, кој ќе се одржи на 29 јуни 2008, а ПССЕ ќе го презентира својот извештај во текот на јунската седница во 2008.